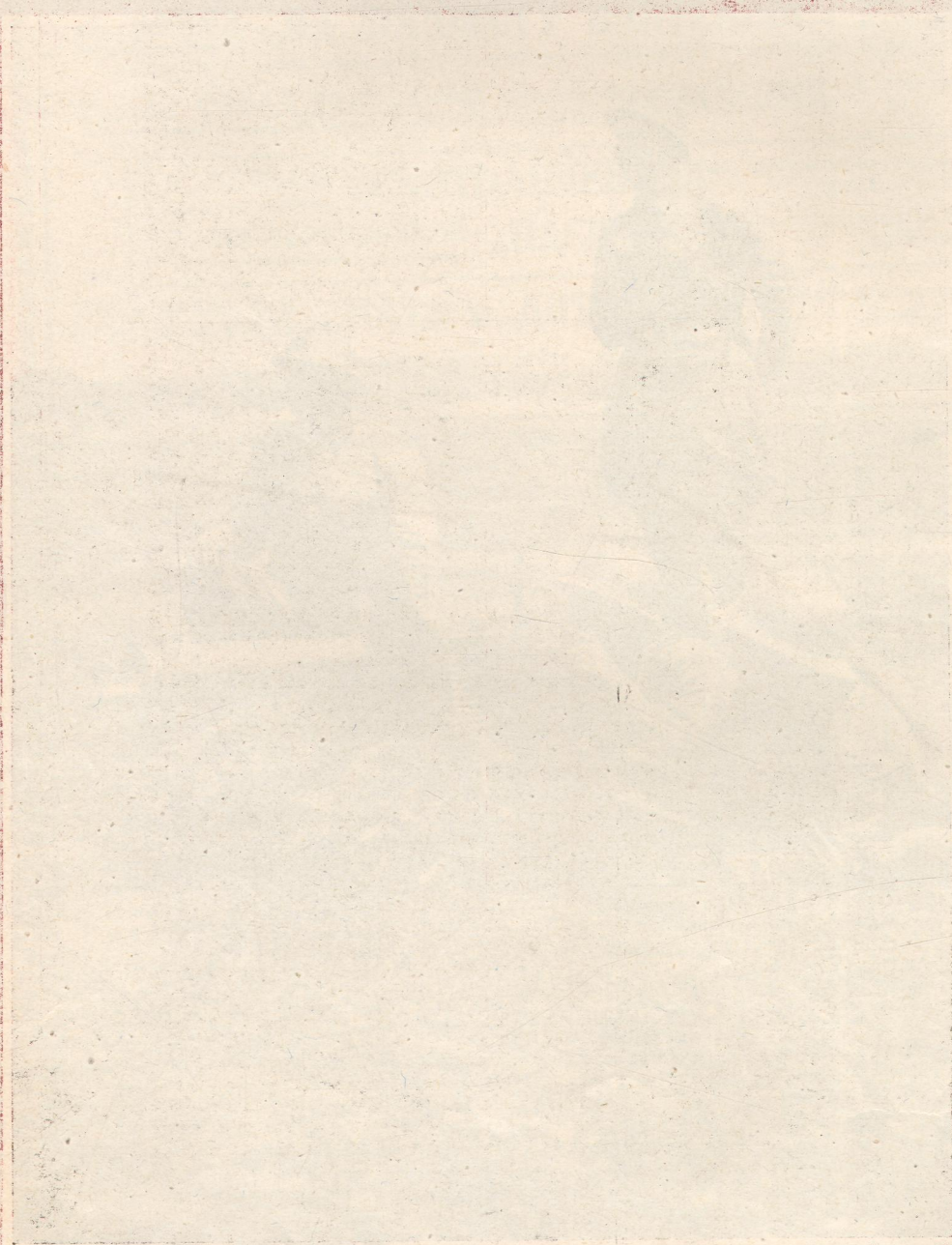

12-31-31

12-31-31

RECEIVED
JAN 1 1932
U.S. DEPT. OF AGRICULTURE
WASHINGTON, D.C.

РІК ВИДАННЯ V

Пролетарі всіх країн, єднайтесь!

№ 31
11-го серпня
1929 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

МІЖНАРОДНІЙ АНТИІМПЕРІАЛІСТИЧНИЙ ДЕНЬ У ХАРКОВІ

Старий червоногвардієць, учасник горожанської війни, демонструє протест проти імперіалістичної війни разом з молодшим поколінням

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА

з однаковок силою тисне Шурі.
Тисне міцно. Юрій Іванович
Загубила од металу рука не
має, як м'які Шурини пучки
від болю. Але вона мов-
навіть більше,—вийнявши руку
з поростою долоні Юрія Івановича,
цілий квартал так її й несе, не
виступаючи пучок, а в середині десь
гострий біль, що йде від пучок
руці до грудей, аж до самого сер-
ця. Шора шкочує, що ве-
рхою зміни їм доводиться працюва-
ти лише два дні на тиждень: що лише
дні на тиждень їй доводиться чути
шумі кроки на східцях до їхньої
кімнати, бачити цю огрядну постать у
рудому піджаку та кепці, трохи
збитий на потилицю; відчувати цей
тривкий, що аж цілий квартал
його,—біль.

* * *

Марія Петровна, інструктор май-
стерні дитячих іграшок,—активістка.
Член районної ради, крамнич-
ної комісії та батьківської ради труд-
щого. Та, на жаль, усі засідання Ма-
рії Петровни одвідує в дні, коли вечір-
ній зміни працювати не доводиться. На-
вряд не їй, Марії Петровні, а Шурі.
Та сьогодні на вечірню зміну Ма-
рії Петровни не прийшла. Вона поза-
вчора попрацювала вчора і наготу-
вала—накраяла для дівчат,—ніжок, вушок та тулубців ведм-

Масова антиімперіалістична демонстрація в Люстгартені (Берлін) 1 серпня ц. р.

Коли Шура прийшла о 7-й годині, їй дали записку.

„...Я буду сьогодні на засіданні.

Приглянь за дівчатами. Юрієві Івано-
вичу скажеш, що я затримаюся на уро-
чистій вечірці випуску в школі...“

Шура прочитала записку кілька раз, особливо місце „ска-
жеш Юрієві Івановичу“.

— „Скажеш—Ю-р-і-є-в-і-й-в-а-н-о-в-и-ч-у...“ нечутно шеп-
отала собі Шура, ліплячи ведмедикам носики. І щодальше про-
шлася по бляшаному циферблатові годинникова стрілка, то
хотілося їй сказати... Але що?... Що вона йому скаже,
він і сьогодні, як завжди, дійде до рогу Міщанської, коли,
завжди, до болю тисне їй руку і вимовить м'яко, але бай-

— Добра-ніч, Шуро...

А Шурі так багато хотілося б йому сказати про все...

Не про оцих ведмедиків, що тепер їм вона без ніжности
наклеює носики та байдужно кидає в кутки; не про
теперішнє в далекому темному провулку в похилений

невеличкій халупці, де під підлогою шарудять пацюки, а в
кутку за завіскою ворочається й кречке 70-тилітня господиня,
у кого Шура „снимає угол“.

Але що ж вона йому скаже, та чи й захоче він вислухати
її болі, її коротеньку але сумну дівочу історію?...

* * *

Давінький, солодко медовий і тмяно-пахучий сільський вечір
у Вертіївці. Городами, понад річкою, високі коноплі і стежка
між ними, в долину, на левади до капусника. З полоття Шура
умивається, кладе сапку під коморою, бере відра та й чимчикує
через тік та садок на капусник. Не один день, а вже чотири
роки що-літа вона ходить поливати. Але що-вечора ця робота
їй приємна й свіжа. Не набридають ні вишневі листки, що
холодно лоскотють по засмаглих щоках, коли проходить садок,
ні густі пахощі конопель, ані мошка, що ровм крутиться над
старою вербою і падає за шию та кусає. Хай би все це хоч
що-дня лоскотало, лізло в ніздрі і боляче кусало та пекло, аби
лише так ціле літо ходити цією стежкою поливати капусту.

Бо що раз, ледве тільки продзвенять через коноплі Шу-
рини відра, як слідом за ними вже дзвенять відра в сусідсь-
кому садкові, а Корній уже мугиче якусь пісню.
Яку саме,—байдуже,—аби мугикати, аби голос по-
дати, що він іде; швидко, підтюпцем, побігає по
своїх грядках, щоб потім зі своїми відрами верейти
й допомогти Шурі. Шурину капусту так само
поливають швидко. Поспішають, доки не вийде
сердита Шурина мати або доки з-за річки не
закурить сивим маревом череда. А за той час
вони вже умовляться про зустріч. Їм умовлятися
вже й не треба. Бо знає Шура, що тільки зачи-
нається в хаті двері, загукотить макогін (мати за-
сунулась), після тихого шелесту конопель скрип-
нуть у клуні двері і до саней, намошених сіном—
до Шуриноho ліжка м'яко підійде хлопцева по-
стать і, як завжди:

— Ти ще не спиш?...

Шура навмисне щось, ніби крізь сон, про-
мимрить. Мовляв, як же не заснути, коли за день
ні рук, ні ніг не чув?

Та Шура—бреше. Знає Корній, що, як і у
нього, за півгодини ті руки й ноги вже відпо-
чили; що, як і у нього, все тіло вже налягло
гарячим густим солодким вином теплого п'яного
літнього вечора.

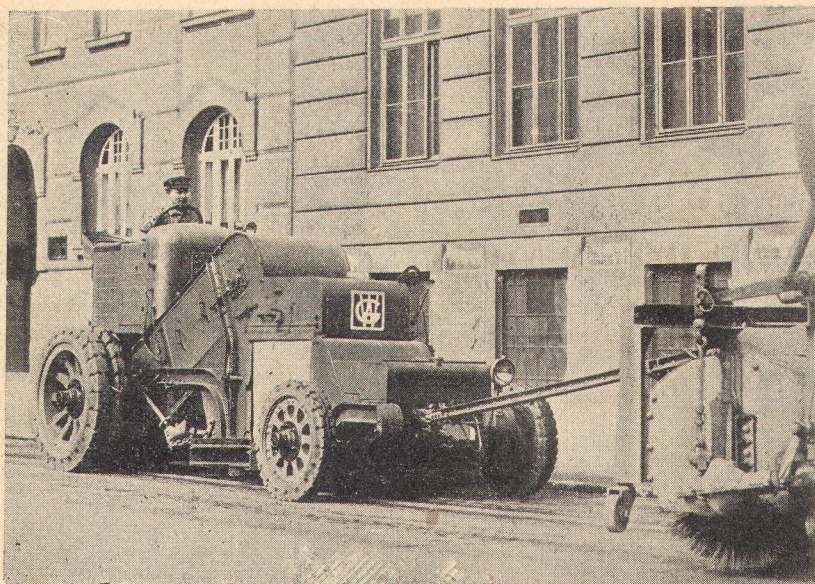
* * *

А в-осени до Шури на піч кашляючи й вети-
раючи закислі підсліпуваті очі, злізла баба Марина.

Мати витягла з печі великого чавуна, скрего-
тіла по ньому рогацем і, як тиждень до цього,
лаялась.

Імперіалістична демонстрація в Харкові. Колона демонстрантів про-
ходить перед будинком ВУЦВК'у.

Новий винахід на вулицях Відня: машина, що поливає й замитає вулиці і сама підбирає сміття

— А, боже мій, Трохимовно,—говоряла баба Марина, обмацуючи холодними руками гарячу дівчину,—та чи вона перша, чи остання. Тепер, серденько, світ такий настав. То колись було; як дитину привела, то вже ніхто й через поріг не плюне. А тепер не ті часи... Скажу вам,—тільки не кажіть, серденько, нікому:—у Шаповала яка родина, хто б міг подумати,—а доки їздив начальник міліції та випивав...

Мати вилила в шаплик воду і, загуркотівши знову чавуном по черені, обізвалась од печі:

— Так що Шаповалові! У їх грошей багато... Привели кушерку, зробили своє, та й здорова дівчина...

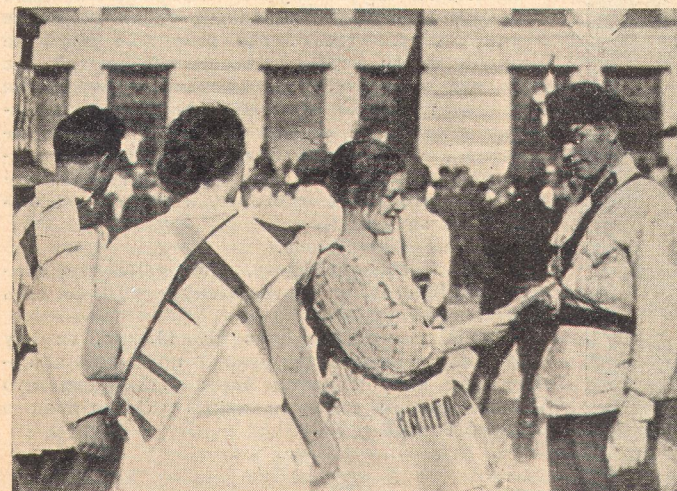
Баба Марина, сердито осмикавши спідницю на правій кульші, аж голову з-за коміна висунула.

— Кажете, Трохимовно,—кушерку?—А баба ж Марина на що? Кушерка побоялася, а в город не схотіли везти. Так я старістю, хай мене господь прости, шемонула веретеном, і—пройшло, слава богу...

Шемонула,—проколола баба Марина й Шурі. Та не пройшло, хоч і славили бога і баба Марина перед тим і після того, як проколола, і Шурина мати. А чи не найбільше молилася Шура, скиглячи день і ніч у запічку.

Молилася й кляла, та нарікала. Не на Корнія. Вона йому нічого не казала. Як тільки „не стало цвіту“, мати цілий день гризла, а далі сказала:

— Хоч здохни, сучина дочко, а не віддам за того бісового шибеника та голтіпаку. І звеліла Шурі нікуди не виходити й ні з ким не зустрічатись, аж доки покликали бабу Марину. А після того цілий місяць із печі не вставала. Підвелася аж перед пилипівкою. Умилася, одяглася, глянула в дзеркальце,

Підчас антиімперіалістичної демонстрації в Харкові не забуто й культурні справи. На фоті—„книгоноші“ поширюють літературу серед демонстрантів

вмазане коло вікна проти печі, та й сіла на сама себе не впізнала. Як з воску зіплена!

* * *

Молода столиця росла як у казці. Ніби було революції та війни; ніби не було порожніх вулиць без парканів та воріт, обідраних бруків, забитих дошками крамиць і зруйнованого щенту базару. Базар розгорнувся новими дартними з жовтими вивісками, переповнений різним крамом, склепами. Сюди потяглися возами хліба, борошна, овочами та сировиною. Поїхало крученими шляхами і пішло, згинаючи під коромислами з тяжкими бідонами молодиці-гледички та ринками в руках.

Село почало реалізувати свої надбання, чаючи місто.

Та не лише продуктами постачало село столицю. Сюди потяглися сотні й зайвих сільських ротів, зайвого розпорошеного безробітного людства. Йшли по-одиночці і сунули валками, щоб обмашинити причепурити обідрану, зруйновану в революції столицю молодій республіці, впорядкувати житла та збудувати нові—ще більші, ще крашчі до революції.

Впорядковувалася столиця і новими вулицями та шляхами. Колись порослі лободою, найгіршими вулицями столичних околиць одяглись в камінь і брук з рівними тротуарами, обсаджувалися деревами і там, де колись зграями кубилилися собаки,

тепер простяглися нові рейки і тривожно, лунко дзвеніли трамваї.

Холодна Гора—босяцьке передмістя; Холодна Гора—п'яничуг, зарізяк та грабіжників.

Хінські імперіалісти хазяйнують. На фоті—квартира співробітника генерального консульства СРСР, розгромлена хінською поліцією

Так це—колись.

А тепер Холодна Гора—один зі впорядкованих столичних районів, пишався новими багатоповерховими будинками, залитий електрикою. А замість глинищ та круч, порослих бур'янами і на Холодній Горі—гарні забруковані вулиці. Небагато. Вірніше,—гарна вулиця там одна. До революції міський обиватель насмілювався пройти Катеринославською лише до вокзалу. А тепер од вокзалу через новий міст до Холодної Гори—широка, ясна електрикою, рівна забрукована вулиця. На гору дратися не треба. Гору перерізала ця вулиця в асфальтовими широкими тротуарами.

За мостом Юрій Іванович, ніби ненароком, м'яко похитнувся Шуриною ліктя і взяв її під руку. Пішли повільно ідучи вногу. На розі Рудаківського Шура спинилася.

— Дивіться,—яка трава поросла по скосах! А, здається, ще вчора я отут лазила по землі та забивала кілочками, щоб обсипалися шматки цілини.

— А чого ви тут були?

— Це ж була моя перша робота в місті.

— А потім?

— Ой не питаєте! Потім чого я тільки не робила? І вночі робітницею, і на подевшині, і прала білизну у непам'ятних місцях.

— А як же ви сюди, в майстерню, попали?

— Біржа післяла. Е, та до того я ще рік пожила, як перемістилася.

— Заміжжю?

Харківський інститут сільського господарства одержав американського комбайна, тобто жатку, комбіновану з молотаркою. Інститут має випробувати комбайна на своїх досвідних полях, щоб виявити, наскільки він рентабельний в наших умовах. Досвіди вестимуть студенти інституту. Досі в комбайни тільки на Одещині й Кубані—отже це буде перший комбайн, що працюватиме на Харківщині

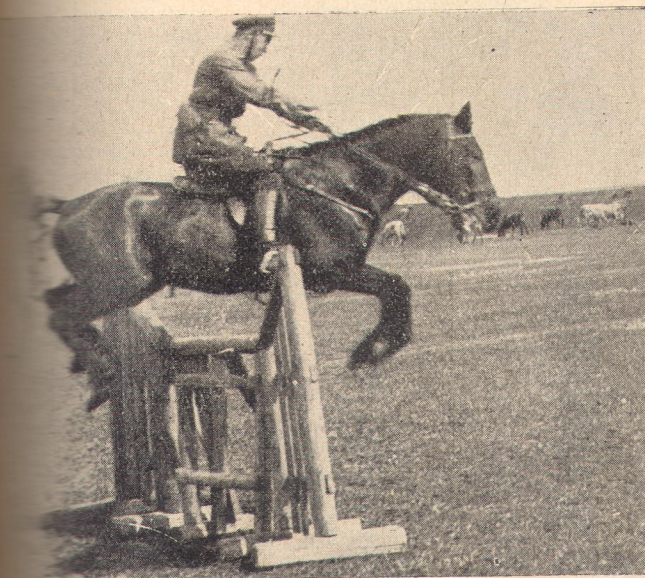
— Ви відгадали... Але бодай не згадати...
— Чому?
— Довго все розповідати. А вас же десь Марія Петровна чекає,—сказала Шура.
Юрій Іванович в останніх словах відсотку якогось докору.
— Кажете: чекає? А зараз котра година?
— На розі Дмитрівської показувало чверти дванадцять.
— Ну, хай сама на себе скаржиться.
— Можливо так і не повіситься за один вечір...
— Тільки за один?—перепитала Шура.
— Ніби опам'яталася.—Хіба ви ввечері не ходите?

* * *

Спинились у темному провулкові похилених дерев'яних воріт. Шура продовжувала незакінчену сповідь.
— І отак ми розійшлися. Не сварились, не лаялись. Він мене дуже любив, а що ж?... „Я,—каже, не хочу жити з цим чоловіком, а лікар сказав, що дітей родити не зможеш?...
— А де ж він тепер?
— З півроку покритився в Харкові, а потім одружився та й поїхав у Донбас. Там пройшов на ХПЗ, а тепер на Харківському заводі. Пише, що гарне утримання має з квартирою, а жінка...—І Шура замовкла.
— Що ж жінка?—спитав Юрій Іванович.
Відповіді не було.
— Покинула чи що?—перепитав далі.
Шура, як підкошена впала Юрієві Івановичу на груди і, плачучись від сліз, промовила, збиваючись на словах.
— Його жінка... — р-о-д-и-ть... д-и-т-и н-у.

* * *

Марія Петровна сьогодні увійшла не з такою серйозною, як завжди. Вона ще в дверях хитнула головою, м'яко зітхнула до Шури, підійшла в притул і взяла за руку. Злегка беручи за підборіддя, стиха промовила:
— А ви, „тютю Шуло“, руйнуєте людям родинне щастя? Вам доручила справу, так ви й чоловіка одбиваєте? Не добре, не добре...
— Я ж нічого,—зняючі Шура і зашарилася.
— Добре, добре, моя дитино, — і Марія Петровна погладдила її по голові.
Почалася звичайна робота. Марія Петровна креслила крейдовими фарбами жовтій матерії, а Шура наліплювала ведмедиком ноти. Хоч ні,—робота відбувалася не як завжди. Марія Петровна тепер частіше одривалася від жовтої матерії і, замість того, щоб крикнути на кучеряву Люсю, що, користаючись її добротою, аж ноги звисла в вікно, тепер зупиняла свій погляд на зосередженій Шурі. І дивилася доти, доки

З побуту Червоної армії—на коні через бар'єр

ця, відчувши її погляд на щоді, повертала голову й відповідала їй ласкавою посмішкою.

О 4 й годині денна зміна закінчується. Сьогодні Марія Петровна підійшла до Шури.

— Ходіте до мене... обідати. Там щось моя Катря наварила.

Шура спочатку відмовилась, подякувала, а далі погодилась. Та й не могла вона не погодитись. Не тому, що обідала Шура у звичайнісінькій їдальні Церобкоопу, де мусіла стояти в черзі, доки аж ноги заболять. Вона погодилася через ласку Марії Петровни; через нагоду побачити її трое діток. Та ще через... Але останнього Шура собі не дозволяла. Вона гнала геть настирливу надію побачити Юрія Івановича, батька трьох діточок і чоловіка Марії Петровни, що сьогодні з нею така тепла, така привітно лагідна.

Хотіла чи не хотіла Шура, але побачила й Юрія Івановича. Він одчинив їм двері, тримачучи найменше з діток на руках.

Дитинча, обіймаючи пухкенькою рукою дужу батьківську шию, другою замахало радо до Марії Іванівни.

— М-ам-а... на! М-ам-а... на!

— Ну, візьми, візьми,—посміхнувся Юрій Іванович, віддаючи дружину дитину.

Далі підійшов до кілка, де висів піджак, і, дістаючи з бокової кишені гаманця, кинув жінкам:

— Хай дами мені вибачать,—я на хвилиночку до Церобкоопу...

— Йди, йди—обізначалась Марія Петровна,—а далі до Шури: Це він чогось до обіду докупить побіг. Потримайте будь ласка,—я в хаті трохи порядок наведу, бо бачите чого хлопці понаробляли... Побігли десь на двір старшенки.

Шура взяла мале, що, посміхаючись, примостилося у неї, як дома.

Доки Марія Петровна наводила порядок у квартирі, Шура перебувала як у вісні. Ледве м'якеньке, ніжно пухкеньке тіло молоді жінки,—не змогла б віддати певну частину солодкий морозець.

Шура мовчки прислухалася, як у неї коло самого серця, як у спійманої пташки, билосся друге, живе малесеньке сердечко. Билося часто. Шура несвідомо намагалася спинити своє, що також часто, але дужче з затримками й переборами наливалось кров'ю і,—ось, ось,—ладче було вискочити і крикнути.

— Чому? Чому оце невелике чуже вство зародилося і виношене не коло мене? Чому я, б'ючись щоденно раз у раз, щоразу, наповнюючись і спорожняючись кров'ю, омиваючи все тіло молоді жінки,—не змогла б віддати певну частину тієї чистої крові для такого невмолятка?...

— Ну, ось уже все й впорядковано. Давайте мов золоту.

Марія Петровна простягла руки, але так і спинилася.

Шура, ніжно обнявши чуже немовля, тихо плакала...

За слізьми, з похиленою головою Шура не бачила матері, а мокрими вустами нахилиючись до вже сонного немовляти, прошепотіла:

— Цілий вік!.. Чужі люди, чужі діти, і чужі ведмедики для несвоїх дітей...

Червоноармійці в таборі після муштри грають у гандбол

І. ДУБІНСЬКИЙ

ЛЮДИНА, МАСИ І МАШИНА

Од осяячих щелепів до сучасного танка. Масобоязкість. Сталь замість костей, бензин замість м'язів. Маса для техніки і техніка для мас

Мав рацію філософ, твержучи, що війна жорстока тим, що підчас миру діти ховають батьків, а підчас війни батьки — дітей. Лише через це одне можна стояти за мирну політику. Але, борючись миром за мир, ми завжди повинні бути напоготові відповісти війною на війну.

Далеко залишилася позаду та доба, коли людина, борючися з подібними до себе, вживала лише зубів та кулака. Всі досягнення на фронті матеріальної культури людина використовувала на фронті боротьби. Коли свого часу „чемпіон світу“ Самсон виходив з боротьби переможцем, озброєний одним лишень осяячим щелепом, то вже найближчі за ним покоління до своїх послуг мали цілий арсенал холодної зброї. Порох, пара, електрика і, в останній час, рухач внутрішнього горіння, — стали в руках вояків гайсильнішими засобами боротьби. Кожне нове технічне відкриття, що може бути застосовано в воєнній справі, кожне поширення виробництва, що дозволяє поліпшити бойове й матеріальне харчування армії, радикально міняє співвідношення машин і людей, в корні міняє методи й форми війни. За часів Чингіс-Хана, Тамерлана, Ганібала, Олександра Македонського втрати від зброї ворога, з цілком зрозумілих причин, були не такі великі. Поповнення зброї не залежало від „фабрик і заводів“, що залишалися в тилу. Такі армії могли відходити на тисячі верстов від своєї батьківщини. Отже зрозумілі ці походи з Африки в Європу, з Європи в Індію, з Азії в Європу і з Середньої Азії на Далекий Схід. Але ж за інших умов похід з Парижу на Москву призвів Наполеона до „краху слави“. Епоха імперіалізму, зробивши колосальний скік у галузі загальної продукції, створила тяжкі масові машинізовані армії, з важкими й довготривалими формами війни.

Багато військових і невійськових спеціалістів на початку світової війни гадали, що величезні армії закінчать війну за кілька місяців, коли не за кілька днів. Виявилося, що в масовості армії виявляється її живучість. Виявляється, що одним — двома боями війни не закінчити. Подібно до казкового Каліфа з „1001 ночі“, де замість одного вбитого бойця виростає

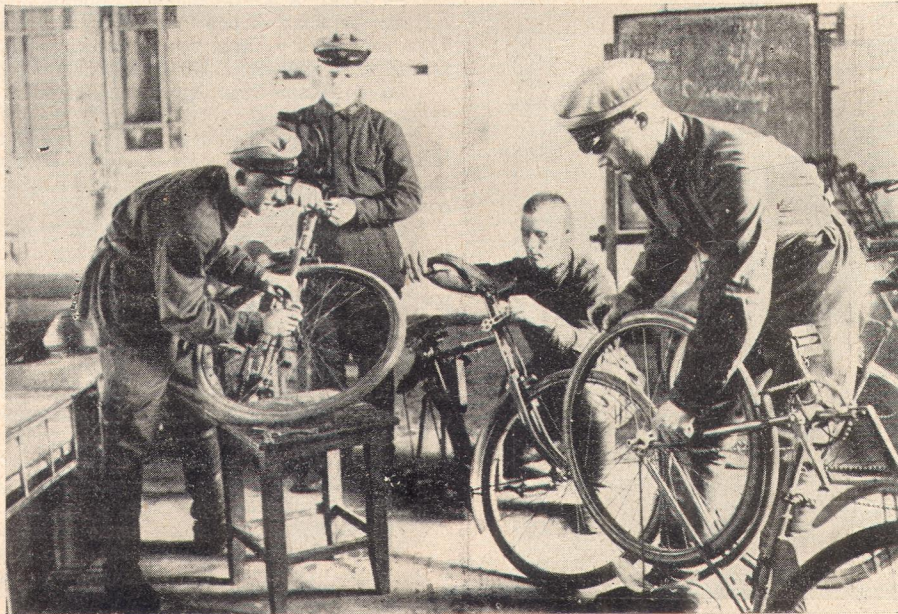
10 — сучасні держави на кожного вбитого салдата випакають у 3-4 заступників, замість одної розбитої гармати виробляють три, замість полоненої дивізії — формують цілі армії. Життєздатність дозволяла сильній державі напружувати сили „до переможного кінця“. Про міру напруженості можна судити хоч би з того, що коли держава взяла на початку першого року війни. Але, коли тяжко було вичерпати гідні війни ресурси населення, то значно легше було вичерпати пець цього населення. Кількість тягару переходила в неадекватності, створюючи ґрунт для перетворення війни ірраціональної на громадянську. Енгельс мав рацію — „масові армії перетворюються з війська царів на військо народу“.

Буржуазні військові розуми, контужені привидом громадянської війни, що її вони бачать крізь контури масової армії, шукають найкращого виходу зі створеного становища. І проблема маси по різних країнах стоїть різно.

Німці, що мали найкраще організовану і найміцнішу армію, програли війну. Німці зазнали всієї гіркоти поразки, „Vae victis“, „Горе переможеним“. Крім заборони цілу низку бойових засобів, крім мільярдних контрибуцій, окупованих областей німцям заборонено мати армію більше за 100 тисяч, а французький крамар в офіцерському мундирі виявився менш великодушним, ніж попередні покоління сербських новітніх лідерів. Він використав свій тріумф до кінця, в числі предметів, що їх зажадали від німців для устаткування

квартир комскари, поруч кухонного начиння фігурували нічні горшки.

Німецькі військові спеціалісти вважають, що німецька армія перемогла з фронту — ворога з тилу — країна. Приписана їй Версальського мирного договору цифра — 100.000 армія, з одного боку, а з другого — небезпеками, що ває в собі масова армія — німецька військова думка востаннє майора Зольда не твердить: „Маса — ніщо, більше — це зло... Масові армії масові організації масове виробництво масові страйки... Соціально-фінансова криза, голод, повстання...“ Він б

Лагодять велосипеди до походу

вихід в добре організований, багато устаткований бойовими машинами, невеличкій армії з ідеї „батьківщини“ людей. Його гасло звучало до „Геть маси, хай живуть витривалі люди“.

Але найяскравішим пророком „армії майбутнього“ в англійській полковник Фуллер. Він стоїть за невеличку механічну армію. Він стоїть у силу рухача, твердячи, що „сталь—це кістки, бензин—лужий за м'язи“. Не тільки значіння має й гіпноза, що під нею ввійдуть, твердячи, що вони прийшли до перемоги (імперіалістична війна) на хвилях нафти. Фуллер, заявляючи, що чим більша армія, тим сильніша вона психологічно міцна, пропонує свій план перебудови армії. Він накреслює організовану лише з 6 дивізій з 57.000 чол., що, як він вважає, повинні замінити 200.000 армію. Танкова армія англійської військової думки зводиться на першому місці і створює культ танку. Подібно до того, як гармати французьких і пруських кінних полків мали на собі написи: „Останній доказ комендантської влади“—на фуллерівських танках незабаром буде написано: „останній доказ буржуазії“. Але й тут можна буде обійтися без загальної мобілізації, бо ці 6 дивізій, набрані з буржуазно-фашистських елементів, будуть лише ударною частиною армії, а для окупації величезних просторів потрібні будуть хоча й менш витривалі, але значно численніші армії.

Але й ці англійські тенденції до створення невеликої механічної армії легко пояснюються. Міць Англії не в суходільній армії, а в флоті. Їй потрібна армія лише для експедицій і невеличкими боями вирішується її доля. Не дурно Бісмарк, пруський канцлер і об'єднавець Німеччини—на запитання: „Що потрібно, якщо англійці причалять до німецького узбережжя?“—відповів: „Я звелю їх заарештувати“. І план Фуллера з його 1800 танками може бути здійснений лише в 1946 р., коли для тилу цієї армії та її частин потрібні сотні тисяч вантажних машин. Це завдання могла б виконати ще Америка з її 22—мільйонами автомобілів, але не Англія—з її мільйоном машин.

Зовсім інакше стоїть справа з проблемою маси й рухача (машини) у Франції. Франція суходільна держава. Франція—країна світової війни стала найпотужнішою континентальною

Вивчають складові частини гвинтовки

державою. Франції для підтримки її „престижу“, утримання завойованого, для здійснення плянів створення держави, де „ніколи не заходило б сонце“—потрібна міцна збройна сила.

Не можна сказати, що французи нехтували б найновішими досягненнями в галузі застосування рухача в военній справі. Рухач під час бою—танк і рухач на службі транспорту, вантажна машина і трактор—знаходять собі широке застосування в французькій армії. Разом з тим французькі військові й політичні діячі вишукують шляхи й способи, щоб найкраще забезпечити війну тою масою людей, що їх вона вимагатиме. Ті, що хочуть воювати механіками замість бойців та інженерами замість командирів, протягом найближчого десятиріччя—лише утопісти. Крім шоферів на наявну кількість машин потрібна маса людей, щоб: 1) обслуговувати величезний тил цієї механічної армії; 2) комплектувати частини й тили окупаційної армії, 3) поповнювати втрати тої чи іншої армії, бо війна розтягується не лише в просторі, а й у часі. А найголовніше—самі танки воювати не можуть, бо машина може розпочати бій, а завершити його повинна людина. Для цього знов такі потрібна велика кількість міцних частин. Французькі діячі чудово це розуміють. На допомогу французькому імперіалізму приходить соціаліст Поль Бонкур з його „законом про організацію нації“. Цей закон дає можливість паризькому генштабові піднести на „оборону батьківщини“ всю французьку націю. В цьому йому допоможе французька соціалістична партія—так само, як зробила вона це під час світової війни. Якщо ми переоцінювали закордонну воєнну техніку, то ми іноді не дооцінювали закордонну військову масу, гадаючи, що вона в перший день війни покине зброю. Про це попереджав Ленін, говорячи, що буржуазії може пощастити тимчасово завоювати маси—ошуканством, улешуванням, фразами, мільйонном обіцянок, копійчаними подачками, поступками неважливого, збереженням важливого. В цьому відношенні цікаво, як міркує один з героїв П'єра Бенуа. „Це мене, колишнього бідного пастуха, запрохув до свого столу сам м'єсьє де-Саксельєв. Ясно, що я йому віддам всі свої сили, всю свою любов“. Таких пастухів буде ще не мало, що ошуканством і розсередженістю будуть кинути в бій за Францію Саксельєв. Закордонним комуністам доведеться багато попрацювати в боротьбі за маси, щоб перетворити війну за діло банкірів на війну за діло робітників. Запорукою в успіху цієї справи є ті безкінечні хвилювання резервістів, що під керівництвом французьких комуністів і комсомольців відбуваються щороку в різних кінцях Франції.

Але, коли французи більш-менш розумно розв'язують питання про співвідношення машин і людей в армії, то ми й тим більше не можемо ставити питання під знаком „або-або“. Або механічна армія, або живе військо. Ми говорим інакше: „і техніка, і маси“. Крім причин технічних, що вимагають масової участі народу в майбутній війні, майбутня війна може бути розв'язана лише масою, бо наша революція була революцією мас, наша держава є державою мас, наше будівництво є будівництвом мас, наша справа є справою мас і наша війна буде війною мас. Буржуазні діячі бояться саадата, ошуканством кинутого до бою, і тому кажуть—„маси—це лихо“. Наш борець іде за свою справу і тому у нас маси—це все!

Англіцям на здійснення пляну Фуллера треба 18 років. Нашою мовою це чотири п'ятирічки, а перекласти на суть даної теми—це значить „дігнати й перегнати“ воєнну техніку Заходу. Та зараз здійснення першої п'ятирічки відкриває перед нами величезні можливості, що дозволять з меншим „священним тремтінням“ дивитися на „над-техніку“ зазіждних армій.

З побуту Червоної армії. Вправи на коні

Везуть вугілля до стовбура

ОДИН ДЕНЬ У ЗАБОЇ

Коли в передранковій імлі, неначе вітаючи новий день, різноголосе перегукувалися, закликаючи до праці, шахтарські гудки, а кривими путівцями і завулками, в засмальцованих куртках поспішали на зміну шахтарі, ми, діставши вже дозвіл вартового інженера оглянути шахту, в рудничій лазні, готуючись до спуску, міняли своє легке вбрання на грубі брезентові костюми.

Тут же в лазні, де ви одягаєте шахтьорку й чоботи, викидає останню цигарку.

Входимо в клітку і нашвидку розташовуємось. Розмовляти тут ніколи. Десь під долівкою—внизу чотири рази вдарив сигнальний дзвін, заскрипів на горі трос, перед самим носом з гуркотом зачинилися залізні двері і нас кинуло на дно шахти.

Запахло вохкістю. З незвички дух зайняло, зробилося жакно.

На півпуті кліть ніби ударило гігантським молотом. Як нам здалося, вона протягом кількох секунд пролетіла назад угору, а тоді знову вниз. Гуркіт кліті, якийсь то своєрідний плюскіт струмочків води, що стікали постінах, оглушав, відволює думки.

Нарешті, ми на дні шахти, понад 200 саж. під навислими мільярдами пудів землі.

Темно й вохко. Десь на віддалені глухо й бурчливо, як осіння грязюка, шумить вода.

Ми на Калінінській рудні №1 (на Артемівщині).

Безперервно нахилючись, плазуючи по мокрих балках і проваляючись у наповнені водою ковдобини, йдемо безкінечно довгим коридором—„квершлагом“.

„Квершлаг“ це вирібка, що пройшла по порожніх породах, упоперек шару.

Під ногами, як змія убігаючи, заблистіла вузькоколія. Далеко, як у тумані, болотяним вогником спалахнула і сховалася за поворотом шахтарська лампочка.

Попереду, майже під самим носом, несподівано різко пронизливий свист і з-за повороту, блиснув вогняний „вольф“, повз нас з гуркотом промчала партія навантажених вуглем вагонеток.

Час від часу по дорозі зустрічаються вагонетки, що зіїшли з рейок, або мовою шахтарів—„забурені“.

З квершлагу ми потрапляємо в „штрек“. Це така ж сама вирібка, що пройшла крізь шар не порожніх порід, а вугля. Над головою і з боків нависли важкі закріплення. Як у дошвині йдемо 10 хвилин, повертаємо ліворуч—ще кілька кроків нарешті, зупиняємось. Над головою розміром не більш як ша-аршина, уходячи кудись угору—роззявлена чорна діра.

Такі діри в шахтах звуться „гезенками“. Крізь вугілля проходить до вагонеток.

Повісивши лампочки на шию, з труднощами плазуємо по цьому гезенку, пробираючись по пічч. Очі й обличчя засипає дрібною вугільною пилюкою.

Брезентова куртка липне до тіла, а з обличчя брудними потіками стікає піт. Пра-не легка. Напружує сили, посуваємось далі, нарешті, потрапляємо до печі—до найглухішого вироблення забою.

Ми в печі, але тут не душно. Свіжий, сильний, бадьорий струмінь повітря, що проходить тут волею нагнітних смоків, а також і по інших кутках шахт—вщерть годує забійників киснем.

Сяк-так ми розташовуємось на закріпленнях одного з гезенків і розпочинаємо балачку.

Питаюся:—Ну, як вас у забоях стоїть

Довбають вугілля

справа з соцзмаганням?—Та не відстаємо від інших, з посмішкою відповідає 55-ти літній герой праці, Ласточкин. Досягнення у нас змагаємося по-діловому: шар за шаром, забійник за забійником. З самого початку змагання йдемо добре. Почали змагатися, зокрема, з березня з Калінінським вузловим—завдання в березні було—16.800 т., а ми виробили 20.500 т. У квітні завдання було 21.500 т., а ми виробили 22 тис.

А ось в останню п'ятидівку липня було завдано 3.100 т., а ми виконали 3.129. За останні 2-3 місяці в нас здобич зросла в середньому на 20%, продукційність забійника піднеслась на 36% і на одного працівника—24%. Проголи зменшилися на 9%. Хіба ж погано, га?

І передвоєнний рі-зень здобичі, ми пере-вищили на 20%, і не за-баром дійдемо й до 40%. Зараз нашу шахту переустатковувється і роз-ширюється.

Днями встановлять, як обіцяла Горлівська обласна управа, додаткових 50 пневматичних молот-ків. Після цього почнуть модернізувати шахту № 2. Встановимо молотки, по-чнемо працювати, під-вищимо продукційність на 12%, а шахта модернізується на 30-40%.

А в кінці 1929 р. на нашій шахті вирі-шено встановити могут-ній „копер“. Коли почне робити, здобич також значно підвищиться.

Ласточкин промовляв: „А ви гадаєте, чи в нас там на горі не-має досягнень? Чи були тут рік тому?

Вийдіть нагору, по-дивіться, у нас за останні два роки виріс цілий робітничий ви-схід, побудували нову семирічку, будуємо лазню, нову кон-тору і т. ін.“

Приємно було чути глибоко під землею радісну інформа-цію старого забійника. Балачка певне затяглась би, коли б не міг сам Ласточкин:—ну, балачки балачками, а й змагання

не слід забувати—це ж я з вами, виходить, розмовляв коштом перерви. Хочете ще хвилину, полізьмо до мене в піч і поди-витесь, як там працюємо—а поговоримо потім нагорі.

Охоче приймаємо його пропозицію і слідою за Ласточки-ном плазуємо в піч.

Відкидаючи удар за ударом шматки розпорошеного ву-гілля, Ласточкин пояснював: „щоб полехшити роботу, я роблю вируб, після цього вугілля легше відбивати“. Раптом припи-нивши рубання вугілля, Ласточкин кайлом кілька раз обережно постукав по шарові і сказав: „ось таким стуканням ми, забій-ники, визначаємо твердість обкруджених порід, або стійкість да-ного вирубу. Коли стука-ємо прислухаємось і, як-що дзвін чистий, без від-тінку глухуватого тону, значить небезпеки немає, а якщо цей дзвін глухий, значить стережись, а то трапиться обвал. мо-же придушити“.

На цім ми закін-чили балачку. Прощаю-чись, Ласточкин сказав: „так, працювати важко, але значно легше, рів-няючи з минулим. Адже ж ми тепер на 6-ти го-динному, а раніш же перли на 14.“

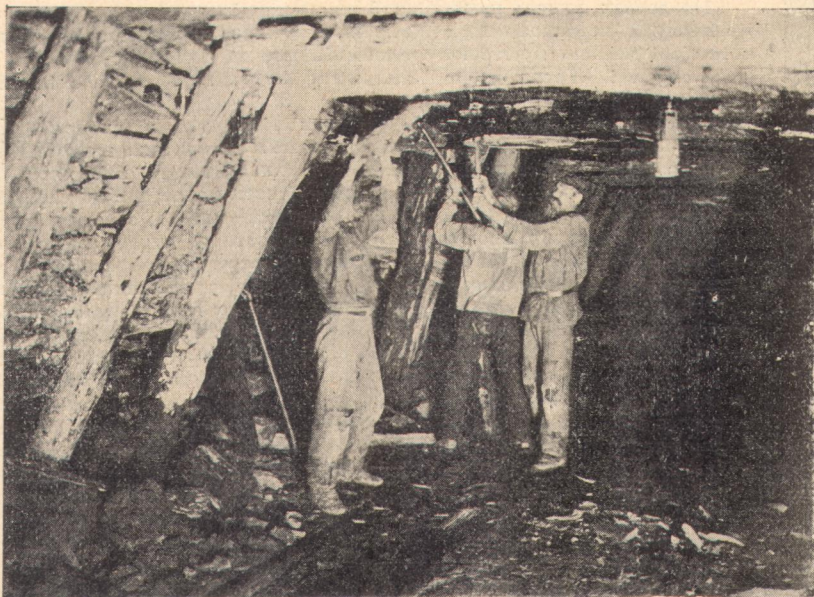
Таким самим спосо-бом, по квершлагах і штреках, рейками й шпа-лами, обминаючи ваго-нетки з вуглем, ми вер-тали до цівки (стовбура) і піднялись „на гору“.

Довго ще діялись вражіннями стояли ми коло цівки, спостеріга-ючи як шахтна кліть, виблещуючи своїм сталевим канатом та

гремучими тросами, викидаючи „нагору“ з темної безодні одну за другою вагонетки, сповнені по край сріблястим вугіллям.

Ми вже на землі, а там внизу, під землею в забоях і штре-ках продовжували рухатися й жити волею лямпочку „вольфа“ люди, що дають країні чорне золото.

Д. Назаров

Кріпління

З жнивою в поле

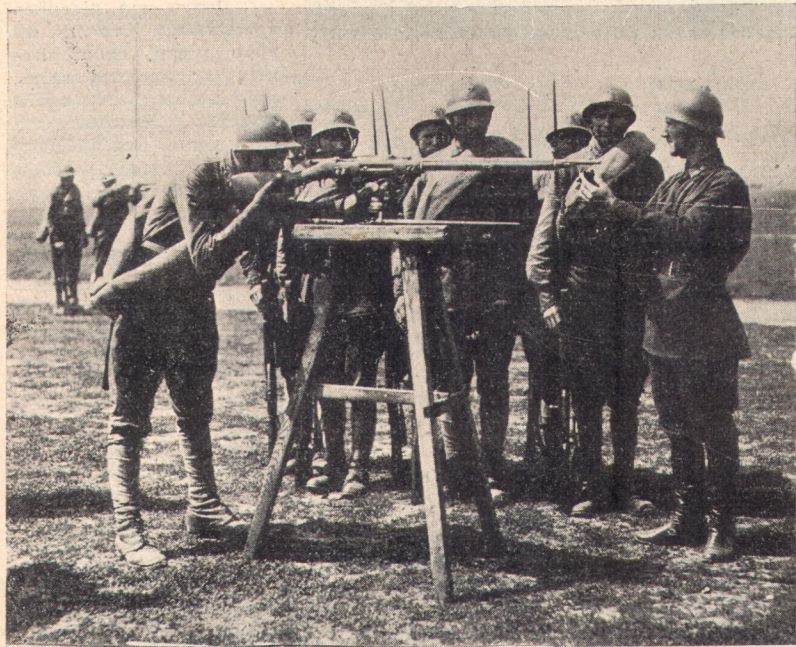
Фото-втіод „Рабіса“

НА ВАРТІ

Днювальний під „грибом“

коли думати. Вдень таборове бурхливе життя захоплює, втягає у свій вир, розчиняє в масі людей, в тисячах дрібних таборових інтересів. Але, коли спаде спека і повіє вечірньою прохолодою, коли змовкне денний гамір табору і тільки чіткі кроки зміни коли-неколи збудять тишу табору, тоді добре поринути у свої думки і спогади, що для них не завжди знайдеш вільну хвилину підчас денної праці.

Вчать стріляти в ціль

Пильно стежить днявальний, усвідомлюючи всю відповідальність дорученого йому вартування. До зміни ще далеко. А в думках мимоволі в'яжуться спогади. Згадується далеке село, звідки він два роки тому пішов на військову службу, батьки, господарство. І потроху починає він розуміти, як він виріс за ці два роки перебування в армії.

Прийшов він наївним, малосвідомим парубком. Був навіть неписьменний, бо злидні батьків не дали змоги регулярно відвідувати школу. І раптом попав у нове товариське оточення, раптом його всього захопило нове життя. Чорноземельна незаймана душа жадібно пила нові знання. Муштра, лікнеп та політнавчання розвинули його світогляд. Вже обізнався він і з зубною щіткою, і з Чемберленом. Зубна щітка—то найпотрібніша елементарна гігієна, а Чемберлен—не колишня мітична „Англія“, що

„гадила“ свого часу царській Росії, а ватажок твердолобих, конкретний ворог робітників і селян Радянського Союзу, а разом і всього поневоленого трудящого люду всесвіту.

Хутко, майже непомітно промайнули два роки і ось вже напередодні звільнення. Ще якихось 2—3 місяці і скине він сіру шинелю та буденівку, щоб взяти й свою частку участі в мирному будівництві республіки.

А тут для відпускників по всіх частинах відкрили курси, щоб допомогти їм саме взяти участь у цьому мирному будівництві, щоб відпускник залишив лави армії не тільки загартованим бойцем та політично-свідомим громадянином, а й практичним робітником на тій або іншій ділянці будівництва на селі.

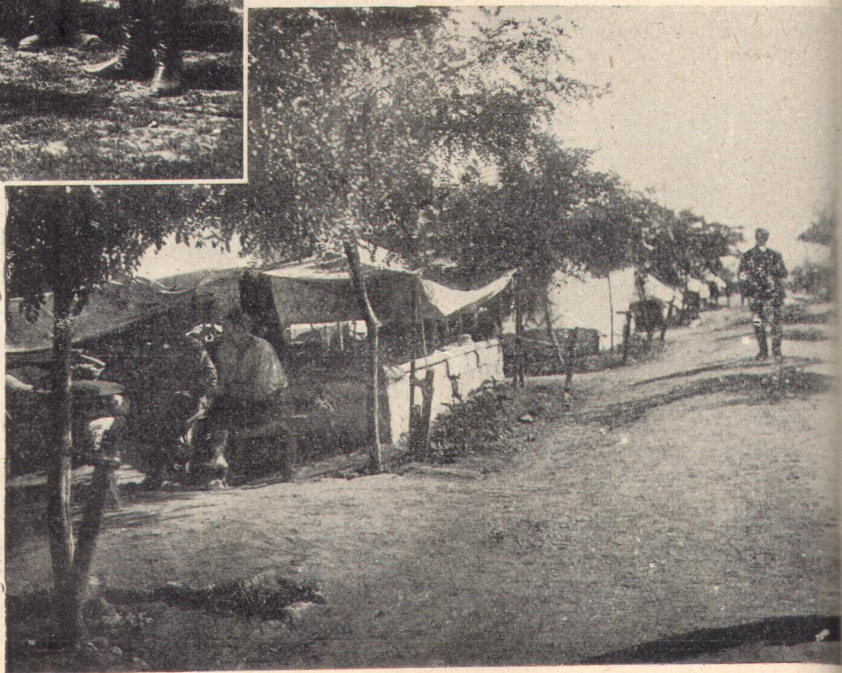
Курси різні, тільки вибирай. Хотів був на тракториста вчитися, адже ж завжди знайде роботу десь у колгоспі або радгоспі, та не наслідився. Надто вже хитра ця техніка. Он Бойчуків з четвертої чоти добре; ще до служби працював за підручного у свого батька—ковалів; з технікою добре обізнався. Намислив був на кооперативні курси, а потім вирішив. Пригадав, як було мати, повернувшись з сільради, іноді скаржилась: „крутять вони, синку, гаразд що письменні. Особливо секретар. Ще як волосним писарем був, знущався з селян“... Ото й воно. Було б у нас більше письменних, так обрали б свого, щоб захищав наші бідняцькі інтереси, а цих пройдисвітів час уже й зовсім геть погнати. От куди треба йти. І пішов на курси робітників сільради, вивчав радянські закони і заздалегodi вже уявляв собі, як буде секретарювати в сільраді. Тепер він не схибить, бо вже настільки свідомий, що знає, як провадити радянську лінію...

... Якийсь згук раптом одірвав днявального від думок. Схопився з ослоу й прислухався. Потім заспокоївся. То мабуть пирнула коняка десь за наметами в обозників, зачувши ранкову прохолоду. І зовсім одлетіли думки. Хутко світанок, прийде зміна і можна буде піти до намету трохи спочити. А поки пильно стежити, бо від його уважності залежить спокійний сон його товаришів.

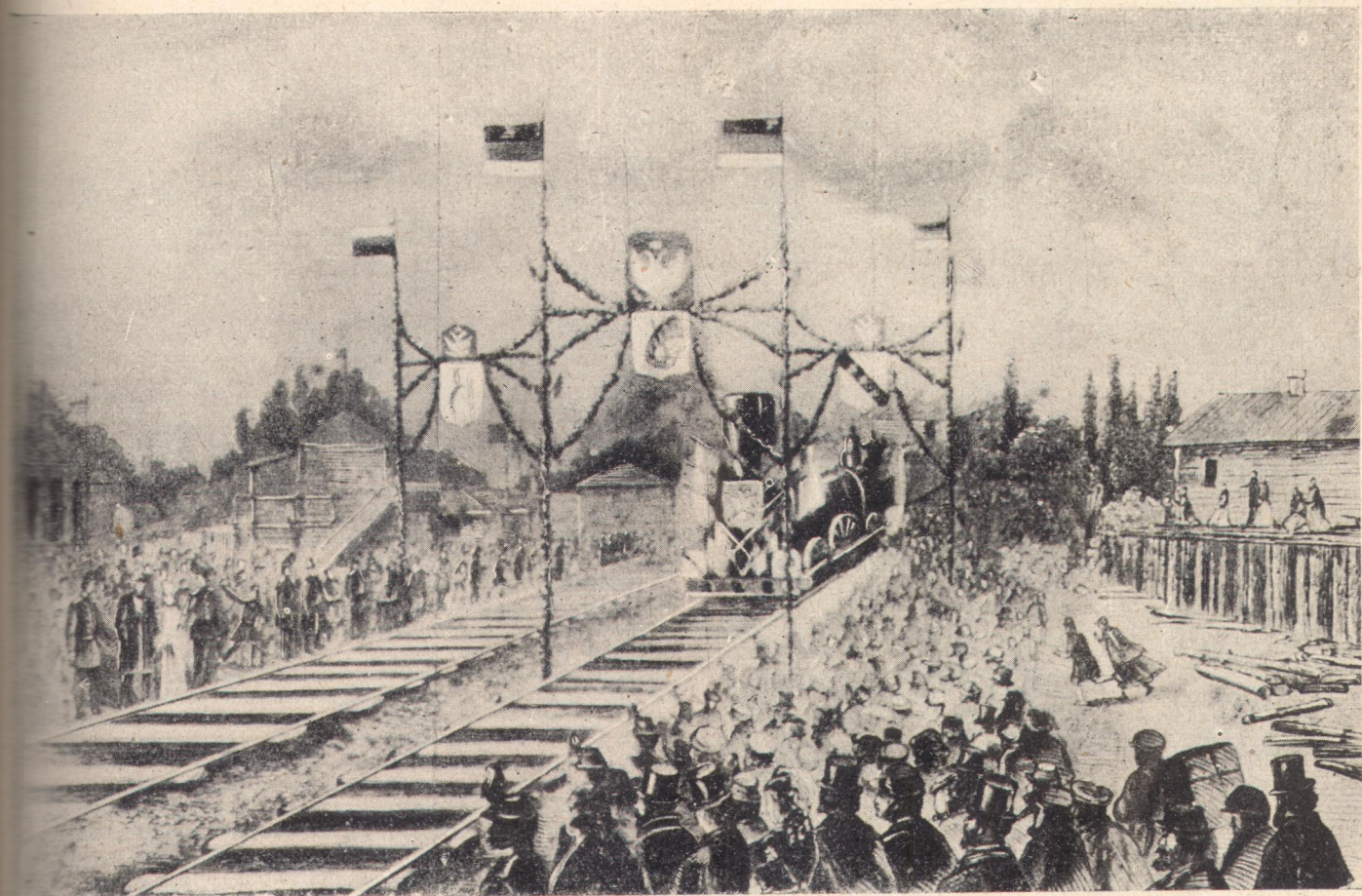
І раптом спало чомусь на думку, що не один він так днявальний, що тисячі таких, як він днявальних зараз пильнують безпеки, що вся армія є один численний днявальний на кордонах Радянського Союзу. І поки цей численний днявальний пильно стежить за кордонами, трудящі можуть мирно провадити свою роботу над будівництвом соціалізму.

М. Л.

На нашій обкладинці епізод з життя Червоної армії в таборах—червоноармійці вчаться стріляти з кулемета

Вечір у таборі

ПЕРША ХАРКІВСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ (1869—1929 р.)

Минуло 60 років, як було побудовано першу залізницю на Харківщині.

Перші проекти побудування залізниць на Україні виникли 100 років тому підчас незвичайного економічного зросту Росії, особливо Південної Пальміри, як колись називали Одесу. Протягом якихсь 12—15 років Одеса росте велетенськими кроками. Торг хлібом набуває колосальної ваги; 1804 року від одеського порту 449 кораблів з хлібом, що коштував 3.367.500 крб.; в 1808 р. хліба було продано на 6 міль., 1816 р. на 38 міль. крб. і 1817 р. на 40 міль. крб.

Але тільки 1863 року було дано дозвіл на будування залізниць від Одеси до колонії Паркан на Дністрі. Це була перша залізниця на Україні. Далі 1866 року т-во де-Брієр почало будувати Київ-Балтську залізницю.

Щодо першої Харківської залізниці, то на початку 1868 р. відомий фінансист того часу і будівник залізниць Поляков одержав дозвіл на спорудження залізниці Харків-Курськ.

Роботи почалися 5 травня 1868 року на лінії Білгород-Харків. В жовтні того ж року відбулася закладка вокзалу на Теремній леваді, що являла тоді собою велике болото з озерами, хащами тощо.

В спеціальному наметі було відправлено... молебня, а Поляков „предложил для почетных лиц из присутствующих роскошный завтрак“.

Роботи тривали прискореним темпом і за рік було збудовано лінію Білгород-Харків, а 22 травня 1869 року до Харкова вийшов перший потяг.

Про це знаменне явище сучасник писав так:

„22 травня в 11½ ранком харківчане почули вперше свист першого локомотиву. Великий натовп людей заколихався, заговорив, захвилювався... Спочатку з'явився дим, потім локомотив оздоблений гербами, прапорами й гірляндами зелени, з музикою на відкритій площадці і представниками офіційної влади.“

Людський натовп онімів і відразу мовчки роздвигався, як тільки котилося якесь невидане страхіття. Хтось вигукнув „ура“ і примував оркестр і тисячі однодушного „ура“ злилося зі згущеними музиками.“

Перший потяг складався з кількох вагонів і особливої платформи-павільйона, що був „наполен приличнейшими почетными особами“.

Хуткість першого потягу була досить велика: він вийшов

з Білгороду о 9 год. ранку, в 11 був в Деркачах, а біля 12 підходив до Харкова. В Деркачах потяг зустріли губернатор та інші представники влади. Зібралось також багато селян, що поприїжджали подивитися на чавунку.

„В Деркачах был выпит первый бокал вина—як зазначав фейлетоніст „Харків. Губ. Вед.“, а в Харкові знову... молебствие и „роскошный завтрак“ того ж таки Полякова.“

На відкритті було говорено чимало гучних промов про значіння залізниць, про розвиток краю і т. д...

Співробітник „Харьк. Губ. Вед.“ досить яскраво і з великим захопленням вміщає фейлетона:

„По железной дороге. От Белгорода до Харькова“.

В числі інших „приличнейших особ“ було запрошено взяти участь у подорожі першого потягу і співробітника офіційну.

Запрошення було дуже привабливе, але, щоб використати його потрібно було 74 верстви їхати кінсьми до Білгороду. Це надзвичайно не подобалося кореспонденту і він довго й нудно розповідає про всі приємності й комфорт мандрівки в вагонах.

Фейлетоніст урочисто сповіщає:

„Я бачив три локомотиви—графу Бобринського, Керстновського і Тройницького“...

В ті часи паровози називали ім'ям діячів, що мали те чи інше відношення до будування залізниці.

Підчас своєї короткої подорожі фейлетоніст спостерігає змагання коней з паротягом, але „поезд легко обгонял дерзких и обдавал их облаками пара“...

Спочатку не багато було людей, що бажали їхати потягом: були й такі, що присягалися ніколи не їхати залізною конякою, довжники пропонували своїм кредиторам проїхатись чавунком... Ніхто ще не вірив, що це серйозна справа і багато людей обурювалися тим, що чавунка відбиває хліб від чумаків...

Минуло півтора роки і 18/1 року було відкрито лінію Харків-Курськ. Спочатку ходив лише один потяг і приходив він до Харкова лише опівночі. Це викликало велике дорікання з боку пасажирів.

„Уявіть собі,—писав сучасник,—приїдеш опівночі до Харкова; немає де зупинитися, бо замість вокзалу є лише сарай. Їхати ж Катеринославською вулицею через баюри та рови небезпечно. Хто міг сподіватися, щоб подібний прогрес культури, який є залізниця, був такий неприємний. Потяг мусить приходити до Харкова удень“, кінчає свій допис кореспондент „Харьк. Губ. Ведомостей“.

Брз.

Порт-Саїдський порт. Ліворуч—перспективна схема Суецького каналу

НА МЕЖІ ДВОХ ЧАСТИН ЗЕМНОЇ КУЛІ

М. Трублаїні

Останній день у Середземному морі. Ми вже забули не привітні, швидше осінні, ніж весняні чорноморські дні. Починаючи з Егеї літо зустрічає „Лідтке“ гарячим соняшним промінням. Вахтенні матроси на чардаку швидко вишкрібують патьоки смоли, що почала танути й липнути до ніг. Люди ходять у трусах, купаються під шлангами двічі на день, коли боцман і матроси Лапін та Корчак зливають обидва мостики і спардек. Термометр показує 20° і більше, ми вимагавмо од лікаря, щоб він з цієї нагоди частував нас вином²⁾. Сергій Митрофанович замислено хмукає й запевнює, що він згоден, але за положенням здається треба почекати 20°30' північної широти. Сьогодні він мусив поступитися і команда одержала до обіду по пів пляшки розбавленого кабарне „Оренда“ № 41.

Наближаємось до Порт-Саїду.

Уже зовсім смеркло і задимлене, перед вечером, хмарами небо не показало жодної зірки. Ніч заховала од нас бірюзово-синьоваті хвилі моря. Було тепло й можна було сподіватись дощу. На капітанському мостку вахтенний раз-у-раз брався за бінокль, пошукуючи на обрії вогник маяка.

З темряви визирнула хузька смужка світла, пробігла морем, ударила нам в обличчя й зникла, зробивши півколо. За кілька секунд вона знов з'явилася і регулярно повторюючи теж саме вказувала шлях до порту. Це був маяк Порт-Саїд.

Ще півгодини і, проминувши непорушні хвильорізи, „Лідтке“ кинув якоря перед містом, чії вогники зникли за вогнями пароплавів, що ночували тут.

Лоцман, що його брано в морі, з'їхав до міста, а ми поспішали до наших койок присипляти мрії про вихід на беріг.

²⁾ Під тропіками, коли T^0 більше 20°, моряки одержують вино, щоб розбавляти ним питвову воду.

Великий, весь освітлений, пароплав стояв футів сімсот над нами. Біля його бортів чорніли якісь баржі, а по палубах пароплаву безперервно вганяли туди й сюди якісь люди.

Шалений галас, зойк і дикі вигуки неслись од пароплава. Здавалось, що судно віддано на розправу божевільним, його атакують канібали, чи може там трапилась якась неймовірна трагедія, що викликала ці страшні вигуки.

Не пам'ятаю хто, пояснив, що освітлений пароплав, це „Ілліч“. Він іде з Одеси у Джеду і везе мусульман-пророків, що їдуть до Мекки. Баржі біля пароплаву навантажені вугіллям, люди, що бігають взад і вперед—порт-саїдські вантажники, а дикі вигуки, зойки й увесь цей галас, це співи вантажників.

Ранок нового дня зустрів ясним приємним промінням азіатського сонця, а від захмареного неба залишились тільки спомини—сьогодні воно було ясно-блакитне і ми тишили собі, що над нами небесна баня європейсько-азіатсько-африканського походження.

Першим, хто з'явився до нас після поліції та лікаря, були чорномазі фелахи та араби, вантажники вугілля. Це були ті самі, що вночі вантажили „Ілліча“. Вони приплили на величезному баржотодібному човні і в мент опинились на півбаці спардеку. Ці вантажники були худі, стомлені, а нещасним вантажником люди. Люди! Боюсь, що я помилився, англійський човен уже давно вибив з них усе людське.

Здається їхнім найбільшим бажанням було бажання виспуститись. Вони падали, де хто міг, на півбаці, верхній палубі, спардеку, під трапами, шлюпками і засипали в мент. Їх розбиті або скорчені тіла нагадували трупи.

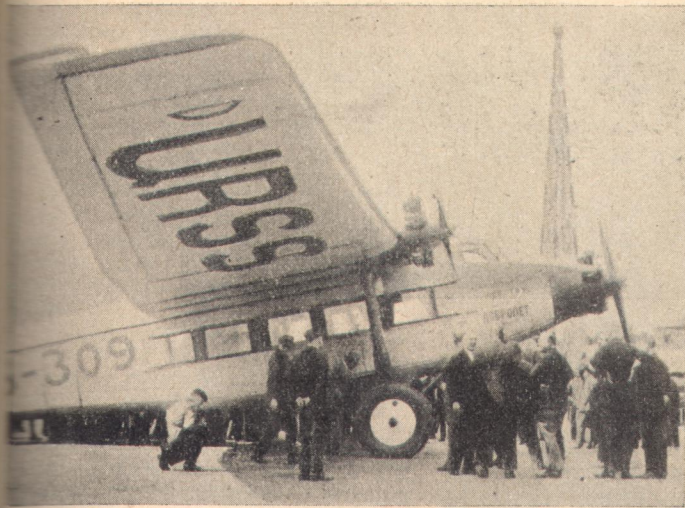
Але нагай доглядача, дикого вигляду араба, швидко воскресив ці трупи ударами куди попало, по спині, голові, обличчю, приправлений лайкою, примушував людей до роботи.

Це дикунське поводження людини з людиною більшість з нас спостерігало вперше на своєму житті.

Нам було страшно й огидно дивитись, коли доглядач, устившись на краю люка, що веде до вугільної ями, систематично лушпарив кожного вантажника, що висікував з ями нову корзину вугілля, або навпаки поспішав туди, вже наповнивши її повну. Часами він хльостав однаково, наче машини.

Суец—фонтан Мойсея

ВЕЛИКІ ПЕРЕЛІТИ РАДЯНСЬКИХ АЕРОПЛЯНІВ

8. VIII на центральному аеродромі в Москві спустився аероплян „Крылья Советов“, що блискуче закінчив свій європейський переліт під керуванням заслуженого пілота Громова. Аероплян відвідав усі столиці західної Європи за таким маршрутом: Москва—Берлін—Париж—Рим—Лондон—Париж—Берлін—Варшава—Москва. Цей переліт є одним з найбільших досягнень нашої авіації.

В цей же день з Москви вилетів другий аероплян „Страна Советов“, що робить велетенський рейс до Нью-Йорку через Хабаровськ—Сан-Франціско під керуванням пілотів Шестакова й Болотова.

Обидва аеропляни, виготовлені з дуралюмінія, збудовано на радянських заводах з радянських матеріалів за конструкцією інж. А. Н. Туполева, керівника конструкторського бюро при Центральному Аерогідродинамічному Інституті.

На нашому фото—„Крылья Советов“ на берлінському аеродромі.

Раз-у-раз коли лише з'явилася нова голова, а часом бив наче насолодою як можна сильніше, несподівано і вишукуючи найвиразливіше місце.

Утікти од нагайок було майже неможливо. Четверо поліцаїв, поставлених до нас на „постій“, слідували за тим, щоб вантаники не вештались по пароплаву і не розбалакувались з матросами.

Ми були під міцною охороною. Крім чотирьох фараонів на борту, дві поліційні шлюпки сторожили нас, правда, у шлюпках поліцаї куняли, але поліційний катер від часу до часу завідував сюди і примушував їх озиратись.

Схід на берег було заборонено рішуче. Лише капітана спустили в супроводі поліцаїв. Останній зумів вимантити хабаря в один фунт стерлінгів, забороняючи капітанові здавати листи пошти. Одержавши фунт, він заспокоївся.

Того ж дня навантажений вугіллям „Лідке“, розпрощавшись з Порт-Саїдом, увійшов в Суецький канал. Позаду залишився мати Фердинандові Лессепсові. Пройшовши повз низку будинків, що стояли по обидві сторони, ми були в каналі.

Востаннє привітались із земляками. „Новоросійськ“ та „Азнефть“ стояли біля входу до каналу. На їхніх щоглах зняті прапори і моряки прочитали: „Бажаємо щасливої плавби“. „Дякуємо вас“, була наша відповідь.

Ми довго махали одні одним хустинками та шапками, поки вони не зникли з наших очей.

На „Азнефті“ залишився наш кочегар Абібулаєв, що занедавав на запалення легенів. „Азнефть“ одвезе його додому.

Вузька канава, наповнена водою, простяглась перед нами. Ми повільно проходили її фарватером. Ліворуч була Азія. Рухавий пісок, далі вода і знов пісок, ось краєвид цього берега. Праворуч—Африка. Трішки одступили од берега насаджені пальми, а над берегом густа трава. Між травою рівномірно каналу йдуть шосе й залізниця. Шосем пробігають машини та авта. Вони часто зупиняються, щоб глянути на нас. Проструктів потяг в напрямку до Суеца і, вмент перетинаючи нас, зник. Байдушно сліdkують за пароплавом вартові, поставлені на невеликій дистанції один від одного. Ми зупиняємось і швартуємо ближче до берега, щоб про-

пустити двохтрубного велетня англійця, що йде нам назустріч і везе пасажирів з Індії. Англієць пройшов, а ми все стоїмо, ждучи на нового зустрічного, що щойно з'явився в далечині.

Смеркає. Матроси й кочегари сидять і стоять на палубі, милуються живою пальмовою загородою на африканському березі і тихо дискутують: „чи можна б змотатися на берег і що з цього вийде?“

По каютах і кубриках, ховаючись од поліцаїв, що нас супроводять, бродять чорні матроси лодманської шлюпки і спід поли пропонують шовкові кашне та краватки, поганенькі сигарети й порнографічні листівки.

В каналі тихо, тепло й сонно. Засипавш непомітно тут же на чардаку і прокидаєшся десь після опівночі перед ранком, коли хтось спросня гукнув, що скоро Суец.

Він іще не скоро. Ми проходимо озера, що через них проведено канал, проминаємо нові пароплави, могутні землерезалки та маленькі станції місцевого водяного сполучення по каналу.

Ранком милуємось окультивованою пустелею на африканському березі, що порита канавами, засаджена пальмами та засіяна якоюсь зеленою травою, здається аж ген до тих гір в далечині. Годин

коло дев'яти з'явився Суец, розбитий на три окремих частини з величезною кількістю білих цистерн. Ще один поліційний огляд і об одинадцятій годині ми були у Червоному морі, сприймаючи перші гарячі подихи цього моря—пекла.

Суец—загальний вигляд. Праворуч—мечет Аббаса в Порт-Саїді

Каравани з дороги

К Л Ю Ч І Н Д І І

Е. СТЕФАНОВСЬКИЙ

Події, що розгорнулися в Афганістані, підозріло близько від індійського кордону, мимохіть примушують нас кинути оком по той бік кордону, де розміщені форпости англійського імперіалізму, що пильно стежить крізь гирла своїх гармат за ростом впливу СРСР у Середній Азії. Через Кабул і Джелалабад веде старий торговельний шлях із Бухари до Індії, що ним на протязі століть з року на рік посуваються каравани верблюдів, вантажених величезними паками товарів. Тут є „ключ Індії“ — Хайберський прохід, втілення романтики народніх переселень минулого і реалізм дрягних загород сучасності. Через свою ізольованість він є одно з тих небагатьох місць в Індії, що їх ще майже не торкнулася європейська культура. В Бомбеї вантажні автомобілі заглушують прохожого своїм гуркотом, в Калькуті таксі може зачепити за колесо необережний віз, запряжений верблюдом, у Мадрасі буйволи тхнуть нафтою. Взагалі, сучасність просякла геть усю Індію і можна її там знайти на кожному кроці. Навпаки ж, рух каравана Хайберським проходом нагадує нам ті далекі дні, коли тут проходили орди мусульманських завойовників, що вели з собою рабів і грабували рідке населення.

На засушливій рівнині при південному виході з проходу є брудна фортеця Ямруд, оточена наметами й глиняними хижинами, коло північного виходу

розміщений табір Ландикота, де зосереджено прикордонну варту воріт Індії. Зрідка в проході з'являється караван, а з навколишніх ярів висікають бандити, що вважають рушницю за найкращого оборонця життя та за засіб доскочити добробу. Уздовж двох рівнобіжних доріг простягається повітряний кабель військового телефона, єдиний доказ близької присутності людини між навислими обабіч стінами скель. В середній частині проходу є ще невеличке селище, що складається з групи наметів, відоме під назвою Алі Масжид, що ховається в яру і від сумної зими, і від нестерпно горячого літа. Взимку Хайбер нагадує більше гірські місцевості близького Сходу, ніж Індію, а влітку розпечені сонцем скелі нагадують величезну доменну піч. В той час не видно сухоребрих бактрійських верблюдів і люде скидають зимовий одяг, відкриваючи дебели груди, загорілі від сонця й вітру. В Алі Масжиді навіть найменший вітрець в ту добу року вважати можна за благословення небес. Атмосфера хвилюється тоді і тремтить мов вода в кипучому казані.

Каравани зустрічаються в Алі Масжиді опівдні, один по сுவасться до Кабулу, Базару, Пешавару, другий квапиться, поки смеркнеться, завершити найнебезпечнішу частину своєї довгої мандрівки до Гіндукушу або далі до Туркестану. Для караванів

призначено спеціальні дороги, а новою, недавно прокладеною дорогою, летить іноді гомінка колона військових автомобілів, замаскованих хмарою пороку.

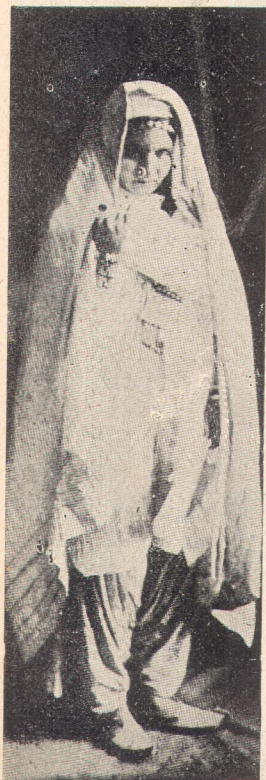
Для поверхового спостерігача, як ото американські рівники, що з комфортом їдуть собі у спальних вагонах, Хайберського проходу створює ілюзію незмірно багатотисячної замаскованої злиднів, що панують там насправді. Замість розпачливих злиднів, що панують там насправді, чиною цьому верблюд, цей засіб сполучення, що не дозволяє перевозити малоцінних вантажів. Цей філософ пустині з жахом відвертає свою морду від вугілля або чавунних бовванів, хай, мовляв, краще возять їх залізницями. Сухоребрий, похмуро

Базар у Пешаварі

ний, обсмиканий мілляю, він згоден перевозити лише коріння, клейноди, злотоглав, кашмирські шалі. Коли мілляю мешканців умирають від неврожаю рижу, купці цілими караванами перевозять предмети розкошів, що їх наввипередки захоплюють лакузи англійського військового чобота — мілляю вельможі або численні європейські, особливо ж американські мандрівники, платячи шалені гроші за азійський люксус, бо в нього тепер велика мода.

Безпосередньо за південним краєм проходу стоїть фортеця Пешавар, що в ній сходяться всі нитки англійської політики в Афганістані і звідки таємничими шляхами ширяться різноманітні гасла боротьби з європейською країни, творені різними таємничими полковниками Ловренсами. Пешавар, як і багато інших міст Індії, являє собою комбінацію тубільного життя з військовим селищем. Перше з них надзвичайно тісно сплутане й цікаве, а друге широко розкинуте і смертельно нудне. Поруч тубільного базару з його різноманітними й яскравими фарбами, тут можна зустріти чудові майданчики для гольфа й теніса та гри в поло, що в неї верхи на англійських конях, нудьгуючи від залогового життя, офіцери, в тиші і тишності грумів у білих камашах. У військовому селищі зосереджено все життя європейців і тут же видається дозволи тим, хто бажає відвідати Хайберський прохід. Тут же зосереджені й вуха, що стежать за тим, щоб ніякі „руйнацькі“ ідеї з півночі

Жінка-патанка

не доходили до вух і свідомості мешканців тубільного міста і не поривалися звідти по всій країні.

Тубільне місто розташоване в двох милях від військового селища і складається з валькованих стін та хаток, що на їхніх дахах поставлено другий поверх. Останній часто являє собою лише лісу, заліплена глиною. З цих других поверхів мешкають жінки, і сюди господарі домів виїжджають тоді, коли задуха в темних кімнатах внизу стає нестерпучою та шукають порятунку під голим небом.

Вулиці Пешавара завжди цікаві. З очей рябіє від яскравих дорогих бхарських та афганістанських килимів, блискучих мідяних підносів, різнобарвних фруктів, розкладених геометрично правильними пірамідами. Біля паранджі жінок, плигає в вічі марсісна дикість розпису гончарних виробів. Яскраві шовкові полотнища, згорнуті навколо гостроверхих червоних або гаптованих золотом тубеток, перетворюють добродушних патанців чи патанців у казкових героїв. Це відомі індійські тюрбани, що з ними у європейців під впливом романа та авантюристичних романів зв'язується уявлення про романтичних героїв. Вони так саме традиційні, як сомбреро „Дикого Заходу“, навіть шкриття у них на голові з пір'я авіаційно-американських інженерів. Зерновий базар Пешавара нагадує самаркандський базар, хоч він і не такий мальовничий. Гарні тюрбани темних відтінків висідаються й губляться в масі жовтих, лимонножовтих, рожевих і білих. Одяг на собі сліди хакі воєнних часів, хоч багато патанців, що з них здебільшого складається туземне населення, носять і вбрання європейського штибу, намагаючи їх поверх довгої білої сорочки, що звисає, прикриваючи зверху широкі шаровари. Шаровари шкере литок зав'язані всередині і звисають складками, що починаються від колін.

Вулиці Пешавара вузькі, як і по всіх східних містах. Одноманітні й подібні одна до одної. Зрідка в життєвому сонцем закуткові, оточеному глиняними стінами, можна натрапити на майстерню якогось кравця, що під голим небом перетворює гори бавовняної тканини в чоловічу одягу.

Одноманітний шум кількох ручних швацьких машин у його майстерні перемішується з криком вуличного крамаря, що торгує короткими ножами, такими популярними серед мусульманських жінок і такими огоружними для чоловіків інших релігій.

Намиських вулицях можна натрапити на людей, що сидять на своєму рундуку з вівською і за чотири анни (15 коп.) продають книжку, де автор доводить, що сонце крутиться навколо Землі. Крамаря оточує ціла юрба цікавих, а він пояснює їм зміст книжки. На розі коло мечету під голим небом розсілися чужинні міняйли, вимінюючи якісь старі афганські монети на

Патанський дідусь

Прохід Хайбер у межигір'ї Джангі біля афганського кордону

індійські. Тут таки на майдані стоїть кіоск, де зпід тростинного помосту слізять струмок холодної води з джерела. Щоб не потрапити під ноги буйволам, на тротуарі росташувалися циліндрики—громадські мучителі: вони не визнають мила, а насухо шкребуть щоки своїм бідолашним клієнтам. Сучасні способи голення—казка для них, вони бо звикли до способів, затверджених одвічними традиціями.

Збічна вуличка веде до вежі. Звідси видно дахи сусідньої частини міста, де в гарячу добу перебувають жінки. Але наївну людину, що сподівається побачити мусульманських гурій, чекає розчарування: їхні обличчя ховаються під грубим серпанком.

Ні одно місто, що лежить недалеко від залізниць, не зберегло недоторканим свого східного обличчя. Але Пешавар через своє велике віддалення від решти світу майже не зазнав змін, не відчув на собі впливу європейської цивілізації: брудний, порозкиданий по широкій рівнині, закинаний за кілька сот кілометрів од морського побережжя, він живе традиційним, рівномірним життям, глухим і сліпим на всі великі світові події. Ріст молодих сил у південних частинах країни, що дедалі з рішучішим виступають протестом проти безконтрольного халявання англичан, ще не дає себе знати тут. Лише похмурі форти твердині,

сусідство військового селища, протягнені надрівниною військової телефони та ще іноді аероплан, що пролетить десь високо над головою, єдині передвісники того, що незадовго й цей далекий закуток увійде в сферу впливу європейської культури і здобуде собі відповідне місце в розвитковій країні, чому за передмову править його значіння, як вузлового пункту залізниць, що сполучають Індію з Середньою Азією.

Це значіння в найближчому майбутньому ще збільшиться тим, що одна з німецьких будівельних фірм підписала угоду на збудування перших залізниць в Афганістані і вже проводить підготовчі для цього роботи.

Намічено збудувати дві лінії. Перша з них має

з'єднати Термез з Пешаваром через Кабул, зв'язавши таким чином Бухару з Індією через Афганістан. Отже ця лінія була б потужним конкурентом для теперішнього караванного шляху, що проходить через Хайберський прохід.

Другу лінію проєктують провести з заходу на південь і вона повинна з'єднати Афганістан з Белуджистаном, що знаходиться в англійських руках.

Про дальшу долю цих проєктів поки що нічого невідомо, але події, що розгорнулися недавно в Афганістані, ледви чи могли спричинитися до швидшого здійснення їх—скоріш навпаки.

А доки ще леви Гіндукуша ознайомляться з шумом та свистом паротяга—афгано-індійська торгівля, що досягає обігу в 15 мільйонів доларів на рік, проходитиме стародавнім шляхом,—на горбах верблюдів, караванами через Хайберський прохід.

ЧЕРВОНОАРМІЙЦІ КУЛЬТУРНОГО ФРОНТУ

Зима чи літо, погода чи негода, нашіми азіатськими шляхами двигається Робсельтеатр із своїми лаштунками від села до села, від заводу до заводу. Десятки верстов, сотні, рік, другий—і все в дорозі.

І перемерзши в дорозі, розтрусивши свої кістки на дядківському возі, не сподівається робсельтеатрівець знайти затишок та сити ложку на новому пункті своєї праці. Але це не повинно відбиватися на якості праці театру. Щоденно, за винятком, звичайно, переїздів,—проби удень, тренівка, лекції, а ввечері—вистава.

Староста лодочників—акт. Демедчук

Англ. кореспондент—акт. Музиченко

Окрім цієї роботи, так званої основної, театр провадить ще величезної ваги політосвітню працю. Із мистецько-самодіяльними гуртками: драматичними, співочими то-що. Далі, різні кампанії, наприклад село таке некультурне й бідне, потребує допомоги і робсельтеатрівець не сміє відмовити йому, не сміє, поки він робсельтеатрівець. Бо кому затажкий тягар носити звання робсельтеатрівця,—той поволі відсидіється й тікає до міста. Та на щастя таких майже не знає Харківський Робсельтеатр.

Рівно о восьмій заводський театр у Гутах вщерть переповнений глядачем. Заслона: яскраві електричні прожектори освітлюють сцену. В залі тиша.

Сьогодні прем'єрою тільки щойно виготовлена п'єса Кропивницького-Ярошенка „Пошились у дурні“. Ставить режисер Ів. Крига, його ж і оформлення.

Я, мешканець столиці, де найкращі високо-мистецькі державні театри, ніколи не сподівався на щось подібне. Спектакль вразив мене своєю оригінальністю. Я дивувався: як можна, у вічних мандрах перебуваючи, дати глядачеві таке організоване видовище.

Дружний, бадьорий сміх у робочого глядача, що на протязі всієї п'єси не стихав від захоплення,—був найліпшою рецензією на прем'єру „Пошились у дурні“. Бо рецензентів ні від якої газети харківської Робсельтеатр, мабуть, ніколи не дочекається.

Через тиждень театр уже в Богодухові. Першою йде „Ричи Китай“—С.Третякова.

„Ричи Китай“ теж ставлення Ів. Криги. Весь спектакль випадає із плану до-теперішніх постанов. Він побудований на ритмові тіла й слова—ні найменшого руху від емоцій, а тільки від розуму. Отже потрібна була вперта праця над кожним жестом, над кожним словом, щоб досягти такої гармонії тіла й слова. Спектакль вражає. Глядачі, мов загипнотизовані, за-тамувавши дух, слідували за подіями, що відбувалися підчас останньої революції в Хіні.

„Ричи Китай“—це велике досягнення для пересувного театру. Спростивши її цеб-то викресливши зайвий типаж із п'єси, написавши до неї зовсім оригінальний фінал—вибух повстання хінського пролетаріату—цим самим п'єса надається до ставлення на найменших сільських сценах. Про вплив її на глядача не доводиться і говорити, він надзвичайний. Я не знаю другої п'єси, яка б так полонила глядача, тримаючи його до кінця в сильно-му напруженні.

На останку хочу дещо згадати і за політосвітню роботу Робсельтеат-

Дружина лодочника—актр. Веснянка

ру. Ми добре знаємо, в якому занедбаному стані перебувають зараз мистецько-самодіяльні гуртки при клубах цукроварень, сельбудів, хат-читальнь.

Наші політосвітники на місцях ще й досі вбачають в роботі цих гуртків тільки невинну, нікому непотрібну забавку. Отже, пущені за вітром приміром—драмгуртки, вони або плекають за традиційною „малоросійщину“ чи просвітянщину, або безпорадно халтурять.

Робсельтеатр підняв руку на цю халтуру. Конференції драмгуртків, лекції, реферати, практичні вказівки у виборі репертуару, грі, режисурі та оформленні п'єси—ось де зброя РСТ в боротьбі з халтурою, за радянський робітничо-селянський театр, щільно ув'язаний з нашими творчими буднями.

Д. Бедзик

„Ричи Китай“—епізод активного виступу кулі

Класичну художню літературу українських та світових письменників масам приймається передплата на твори українських та світових письменників

Леся Українка.—Повне видання творів. За загальною редакцією Б. Якубського. Збірка складається з 10 томів. Вийшло з друку 6 томів. Все видання вийде протягом 1929 р. Передбачається випустити додатково ще 2 томи). Ціна за 10 томів без палітурок—15 крб. 30 коп. В 10 міткалевих палітурках—21 крб. Завдаток—3 крб.

М. Коцюбинський.—Повне видання творів. Редакція тексту Ан. Лебеда. 7 томів. Вийшло з друку 2 томи. Все видання вийде протягом 1929 р. Ціна орієнтаційна: без палітурок—13 крб. В 7 міткалевих палітурках—16 крб. 50 коп. Завдаток—1 крб. 50 коп.

Іван Франко.—Повне видання творів. За редакцією С. Пилипенка та Івана Лизанівського. 29 томів. Вийшло з друку 24 томи. Решта вийде протягом 1929 р. Ціна 34 крб., а в 15 міткалевих палітурках—41 крб. 50 коп. Завдаток—5 крб.

В. Винниченко.—Повне видання творів 22 томи. Все видання вийшло з друку.

Ціна 21 крб., а в 10 міткалевих палітурках—26 крб. Завдаток—3 крб.

Б. Грінченко.—Повне видання творів. За редакцією Грінченкової. 10 томів. Вийшло з друку 6 томів. Видання вийде протягом 1929 р. Ціна 9 крб., а в 5 міткалевих палітурках—11 крб. 50 коп. Завдаток 1 крб. 50 к.

М. Гоголь.—Збірка вибраних творів. За редакцією І. Лакізи та П. Филиповича. Стихотворна редакція А. Ніковського. 5 томів. Видання вийде з друку 1929—30 року. Ціна орієнтаційна—10 крб. В 5 міткалевих палітурках—12 крб. 50 к. Завд.—1 крб. 50 к.

Бібліотека сучасного українського мистецтва.—Серія I—21 том. Все видання вийшло з друку. Ціна 9 крб., в 5 міткалевих палітурках по декілька книжок—11 крб. 50 к.

Завдаток 1 крб. 35 коп.

Серія II—22 том. Все видання вийшло з друку.

Ціна 11 крб., 60 к. а в міткалевих палітурках по декілька книжок 14 крб. 60 к. Завдаток—1 крб. 75 коп.

Літературна бібліотека.—Серія I—16 томів. Все видання вийшло з друку.

Ціна 16 крб., в 8 міткалевих палітурках по 2 томи—20 крб. Завдаток—2 крб. 50 коп.

Серія II—13 томів. Все видання вийшло з друку. Ціна 14 крб. В 7 міткалевих палітурках по 2 т. 17 крб. 50 коп. Завдаток—2 крб.

Комплект театральних п'єс.—Серія I—23 книжки. Все видання вийшло з друку.

Ціна 7 крб. 30 коп., в 4 міткалевих палітурках по декілька книжок—9 крб. 30 коп.

Серія II—19 книжок. Все видання вийшло з друку.

Ціна 9 крб., в 5 міткалевих палітурках по декілька книжок—11 крб. 50 коп.

Завдаток—1 крб. 35 коп.

Бібліотека світового письменства—11 томів. Все видання вийшло з друку.

Ціна 13 крб. 75 коп., в 6 міткалевих палітурках по декілька книжок—15 крб. 75 коп. Завдаток—2 крб. 10 коп.

Гі-де-Мопасан.—Повне видання творів. За загальною редакцією проф. С. Савченка. 10 томів. Вийшло з друку 6 томів. Все видання вийде протягом 1929 року.

Ціна в палітурках 19 крб.

Завдаток—3 крб.

Герберт Велз (Уелс).—

Збірка вибраних творів. За редакцією проф. Калиновича 6 томів.

Все видання вийде протягом 1929—30 року.

Ціна орієнтаційна: 10 крб. В 6 міткалевих палітурках 13 крб. Завдаток—1 крб. 50 коп.

Бібліотека дитячої літератури—(Оповідання для дітей).

Серія I—25 книжок.

Всі книжки вийшли з друку.

Ціна без палітурок 2 крб. 10 коп., в 2 палітурках—3 крб. 10 коп.

Завдаток—35 коп.

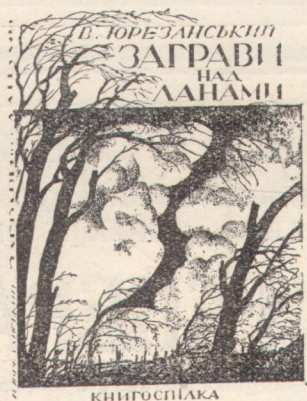
Сер. II. Молодшого віку—34 книжки. Всі книжки вийшли з друку.

Ціна 11 крб., в 6 міткалевих палітурках по декілька книжок—14 крб. Завдаток—1 крб. 65 коп.

Шкільна бібліотека молоді—30 книжок. Всі книжки вийшли з друку.

Ціна 11 крб. 56 коп., в 6 міткалевих палітурках по декілька книжок 14 крб. 50 коп.

Завдаток—1 крб. 75 коп.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ: При передплаті дається завдаток: на решту вартості робиться накладна платня при надсилці книжок.

З бажання передплатників накладна платня може бути одноразова на все видання, яке вийшло з друку, або на декілька томів. Остаточний розрахунок робиться при надсилці останнього тому. При замовленнях зазначити, чи надіслати книжки в палітурках та по скільки томів. Пересилка коштом передплатника.

При замовленні безпосередньо в Головній Конторі „Вісті“ передплатники газети „Вісті“ або журналу „Всесвіт“ одержують 10% знижки з суми, на яку буде зроблено передплату, на вищезазначені твори, в разі надсилки свого адресного ярлика, або № замовлення.

Ті, що не передплатують газету „Вісті“ або журналу „Всесвіт“ при замовленні безпосередньо в Головній К-рі „Вісті“, одержують БЕЗПЛАТНО газету, або журнал, в залежності від їх побажання, на всю суму завдатку.

Передплату приймає Головна К-ра—Харків, вул. К. Лібкнехта № 11, та всі філії ВИДАВНИЦТВА ГАЗЕТИ ВІСТІ „ВУЦЬК“.

В КОЖНІЙ ШКОЛІ, КНИГОЗБІРНІ, ХАТІ-ЧИТАЛЬНІ, В КОЖНОМУ КЛЮБІ,
ГРОМАДСЬКІЙ УСТАНОВІ, СКРІЗЬ, ДЕ ЗБИРАЮТЬСЯ ЛЮДИ, ПОВИННІ БУТИ

ПОРТРЕТИ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

„Альбом портретів українських письменників“, 20 великих портретів письменників-класиків розміром 23 × 35 см., робота художника Ю. Садиленка. До альбому додано біографічні нариси про письменників, написані проф. М. Зеровим. Ціна альбому 2 крб.

ЗАМОВЛЯЙТЕ ПОРТРЕТИ **ТАРАСА ШЕВЧЕНКА:**

Великі у фарбах, ціна 20 коп. шт.
маленькі у фарбах, ціна 3 коп. шт.

Портрети великі надсилаються не менше, як 5 штук. Маленькі не менше, як 50 штук.

Д-р СЛАВІН „ЗДОРОВЕ ЖИТТЯ“

3-є видання, лікарський poradnik, в книжці багато малюнків, описано всі хвороби й їх лікування водою, сонцем і аптечними ліками, в книжці вміщено розділ про полове життя, аборти та як запобігти вагітності. Ціна 2 крб.

Д. КУЧМА „НА ДОПОМОГУ ВЧИТЕЛЕВІ“.

Методичні зауваження до переведення педагогічного процесу та взірцеві робочі плани для шкіл соцвиху 1-го концентру. Видання 3-є перероблено й доповнено, 378 стор. Ціна 3 крб.

Григор САБАЛДИР

Великий Практичний
Російсько-Український

СЛОВНИК

в палітурці. Переопінено з 3 крб. на 2 крб. 25 коп.

В. КОРОЛІВ „СКОТОЛЕЧЕБНИК“

Ветеринарні поради. Видання 3-є, випр. й допов. з малюнк. Ціна 75 коп.

В. НЕСТЕРВОДСЬКИЙ „ПАСІКА“

Підручник пасічництва. Переопінен. з 2 крб. 50 коп. на 1 крб. 25 коп.

Проф. **ОРЛОВ В. Н.**
и др. **М. З. ШЛАК „МАТЬ И ДИТЯ“**

Настольная книга для женщин, с 92 рисунк., на русск. языке. Цена 2 рубля 85 коп.

Замовлення надсилайте: м. КИЇВ, вул. Воровського, № 19, Книжкеспеда „ВІСТІ ВУЦВК“. Книжки надсилаються негайно, без завдатку, післяплатою.

КНИЖКСПЕД

ПРОДОВЖЕНО ПЕРЕДПЛАТУ

НА

НА БАГАТОІЛЮСТРОВАННИЙ ЩОМІСЯЧНИЙ
ЖУРНАЛ ЛІВОЇ ФОРМАЦІЇ МИСТЕЦТВ

НА

1929

РІК

НОВА ГЕНЕРАЦІЯ

1929

РІК

За редакцією Михайля Семенка

В КОЖНОМУ НОМЕРІ ПРОЧИТАЄТЕ:

ліві вірші, оповідання, романи, репортажі, памфлети, фейлетони, статті з теорії і практики лівих течій мистецтва: літератури, кіно, малярства, архітектури, театру, побуту й ін. референції й огляди лівого мистецтва, закордону й СРСР і т. ін.

В КОЖНОМУ НОМЕРІ ПОБАЧИТЕ:

репродукції й фото з лівого малярства, архітектури й ін.

РІЧНІ ПЕ-
РЕДПЛАТ-
НИКИ

ОДЕРЖУЮТЬ
БЕЗПЛАТНО
ДОДАТОК

ВЕЛИКИЙ „КОБЗАР“ М. СЕМЕНКА

ЦІНА ЖУРНАЛУ: на 12 міс.—7 крб., на 6 міс.—3 крб. 75 коп., на 3 міс.—2 крб., на 1 міс.—70 коп.

Окреме число в роздрібному продажі—75 коп.

ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЮТЬ: Сектор періодвидач ДВУ (Харків, Сергіївська пл., Московські ряди, 1) та уповноважені періодсектору скрізь по Україні.